

JOAN F. MIRA

*“Haviem anat
en contra de les
inèrcies històriques,
passades o recents,
haviem predicat
projectes mai
no vistos ni sentits,
haviem entrat
en combat desigual
—sense armes,
amb les pobres
mans nues—
contra adversaris
massa poderosos,
haviem fracassat”*

Aquell juny del 77

Aquell juny del 1977, les setmanes abans del dia 15, jo m'alçava a les vuit del matí, me n'anava al local del partit (aquell PSPV, no l'altre) i passava una bona estona agranant, recollint papers esquinçats, endreçant taules plenes de gots bruts i de cendrers, i en resum fent la faena que no feia ningú més. No sé si té cap mèrit: potser la resta dels candidats i dels militants treballaven de matí, i jo tenia un permís oficial. Potser els altres necessitaven dormir més, o havien acabat de matinada amb una mica massa de ginebra al cos o de whisky barat. Eren més joves que jo, tenien menys seny i, en fi, durant el llarg matí pel local apareixia poca gent, i preparàvem la distribució de cartells, el programa dels mítings, les octavetes, i fins i tot els poals de cola, que era un aiguacuit de no sé quina substància, unes farinetes líquides. Dinava a casa, i tornava a la faena, ja més abundantment acompanyat. Organitzàvem els escassos cotxes, l'equip rudimentari de megafonia, els magríssims mitjans d'una gent com nosaltres que no tenia un duro, ni es podia pagar tanques publicitàries ni enviaments per correu, ni propaganda massiva, ni res que no fóra una mica d'enginy, el propi treball manual, i quatre idees potser una mica excessives. Si és que era excessiu, com així sembla que ha estat, voler un País Valencià “lliure i socialista”, i si no era possible el socialisme, almenys que fóra dignament un país. Coses així predicàvem per pobles i ciutats, i els mítings solien ser un èxit de públic. Una senyoreta del Moviment Comunista, que m'acompanyava en la candidatura i en la prèdica, demanava l'avortament lliure i gratuït davant de la perplexitat dels assistents, gent més aviat rural la major part, gent ja gran i que feien cara de no entendre res. Supose que eixien una mica espantats, i jo ja anava veient que allò no rutllava. En un poble, abans dels parlaments al pati de l'escola, hi hagué un principi d'incendi, vam acudir tots amb poals a apagar el foc, tornarem al míting, i crec que aquella nit vam estar inspirats. En acabar, se'ns acostà un grup d'homes, ens van dir que, sense cap dubte, de tots els qui havien passat a fer campanya (tots els partits: era un dels últims dies), nosaltres érem els millors, els més ben preparats, els que parlaven més bé. Érem els millors, van dir, però ells votarien el PSOE.

Una bona campanya havíem fet, per tant. Amb el millor programa, els millors cervellets, el missatge més sòlid. Pel país i pel poble, per l'esquerra, per tot. Amb el més gran esforç de les persones, amb tot el que era possible. I la nit del dia 15, quan al local del partit, ple de gent, de cocacoles, de ginebra i de fum, anaven arribant els resultats, vam comprendre que alguna cosa greu havia fallat. Un percentatge raquític, ni un sol diputat, res. I triomfaven llargues llistes de gent —del PSOE o de la UCD— que pocs mesos abans encara no havien mogut un dit per la democràcia, ni l'havien mogut ni el mourien pel País Valencià. Havíem anat en contra de les inèrcies històriques, passades o recents, havíem predicat projectes mai no vistos ni sentits, havíem entrat en combat desigual —sense armes, amb les pobres mans nues— contra adversaris massa poderosos, havíem fracassat. Almenys en la batalla de les urnes: en les altres batalles no és tan clar el fracàs. I a mi, a pesar de tot, no me'n quedà llavors un gust amarg, ni el tinc ara, vint-i-cinc anys després. La llibertat havia arribat, que no era poca cosa (qui ho entendreà, que no haja viscut sota una dictadura?), i en tot cas, com en els versos de Jordi de Sant Jordi, “Fortuna veig que ha mostrat son voler/ sus me, volent que en tal punt vengut sia;/ però no·m cur, puis hai fet mon dever/ ab tots los bons que·m trob en companyia.” I cada vegada que he pensat que havia de tornar a fer “mon dever”, l'he fet amb alegria. I cada vegada que Fortuna ha mostrat son voler, m'ho he pres amb ironia i amb paciència. Quan passen uns altres vint-i-cinc anys, en tornarem a parlar. Si és que Fortuna no ha volgut, mentrestant, fer-me complir el meu deure final.